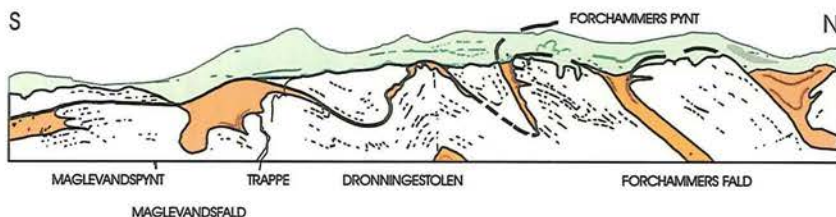

AKTUELT

KAN DET UNDGÅS ?

Asger Berthelsen

Skitse af strukturerne omkring Dronningestolen, tegnet sept. 86 (baggrund efter Puggaards kobberstik fra 1849). Istidslag er skraverede. Flintlagene (brudte tynde streger) viser, hvorledes skrivekridtet er foldet. Skredet den 29 juli skete lige nord for trappen, hvor en nedre og en øvre kridtflage er sammenfoldede. Trappen fører op til parkeringspladsen.

Fredag d. 29. juli omkom en fransk kvinde på stranden nedenfor Dronningestolen - tæt ved trappen, der zig-zag'er ned gennem Maglevandsfaldet. Hun blev fanget af nedstyrtende kridt- og lermasser. Denne tragiske hændelse blev fulgt nøje op af medierne, som straks spurgte: 'Hvorfor var det ikke forudset' ? Fagfolk og medieudnævnte 'eksperter' svarede, at det ikke er muligt at forudsige præcist, hvornår et klinskred vil indtræffe.

Møns Klint er en aktiv klint, hvor havets erosion søger at danne et stejlt klintprofil, og hvor tyngdekraften får klinten til at skride ud, når den er blevet så stejl, at den ikke formår at bære sin egen vægt. Der er sket talrige klinskred før, både små og store; mest om vinteren og i det tidlige forår. Der vil også givetvis indtræffe nye skred. Det er ikke ufarligt at færdes i eller under 'bjerge', hvis stejlhed overstiger deres bæreevne. Men kan der slet ikke gøres noget for at nedsætte risikoen? Måske! Mit råd er: Prøv at 'salte' klinten! Det er mindre drastisk end at gribe til sprængninger, der både kan løsrive overhængende partier, så de styrter ned, og slå nye revner op.

I Møns Klint er store flager af skrivekridt sammen med ovenliggende ler- og sandlag fra istiden stablet op og foldet af isen. De mest almindelige, men ret ufarlige, udskridninger sker, hvor oprejste istidslag skrider og flyder ud i 'faldene' mellem kridtklinterne. Men også i kridtklinterne optræder der lerlag, bl.a. det såkaldte 'elefant-ler', som formodentlig er *till* (moræne-aflejring), der blev afsat i en issø. I klintvæggen viser det en karakteristisk søjleopsprækning, hvor de enkelte søjler er 'krakelerede' som elefanthud. 'Elefant-leret' indgår med op til flere meters mægtighed i det skredramte parti af 'Dronningestolen'.

Faldene i Møns Klint kan følges ind i det skovdækkede landskab ovenover og bag ved klinten, og de indre strukturer i flagerne i Store Klint strækker sig nede i jorden under højderyggen i store buer omkring Aborrebjerg (143 m) og kommer ud igen i Lille Klint længere mod nordvest. Lille Klint er i sin opbygning et veritabelt spejlbillede af Store Klint. De to klintpartier adskilles af det brede Sandskredsfald, hvor istidslagene stryger parallelt med kysten. Klinterne sydøst for Store Klint følger et andet mønster; flagerne fortsætter her ind i landet i vestlig retning.

Med kendskab til strukturernes udstrækning fra klintprofilen og ind under bakkelandet skulle det være muligt at udpege de steder, hvor 'saltet' vand kan pumpes ned i jordfaldshuller og borer et stykke inde i land. Det vil føre til stabilisering af de lerlag, som under overfladen strækker sig ud til klintvæggene. 'Saltet' kunne være *kalciumpulver*, der ikke kun bruges til at neutralisere oxalsyre, når man laver rabarberkompot eller stuvet spinat. Geoteknikere og vejingeniører anvender det til at stabilisere lerholdige jordlag, fordi *kalciumpulver*-ionerne får lermineralelementerne til at klumpe sammen og danne større aggregater. Vand, der siver gennem skrivekridtet ned i istidslagene, vil ganske vist medføre *kalciumpulver*-ioner, men de vil blive vasket ud gennem sandlagene. Der må mere til: selve lerlagene må 'saltes', ikke mindst efter kraftige regnskyl.

Hvis klinten 'saltes' hvert forår og efter større skybrud, vil risikoen for skred om sommeren nok blive mindre.... selvom man aldrig skal sige aldrig. Havets undergravende virkning lader sig i hvert fald ikke stoppe.

Endelig: Er der ikke EU regler om flersproget skiltning om fare?